

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

250103

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิสากกร หาดฉัตร

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาระดับปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2553

book review

250103

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิศากร หวลจิตร

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2553

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิศากร หวลจิตร

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร

..... กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เจียนงาม

..... กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อูมาพร วงษ์บุรณาวาทย์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เจียนงาม

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อูมาพร วงษ์บุรณาวาทย์

24 กันยายน 2553

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ เขียนงาม อาจารย์ที่ปรึกษาปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุมาพร วงษ์บูรณาวาทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความเมตตา ให้คำแนะนำในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้ให้ความกรุณามอบทุนสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการทำวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นผลงานระหว่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ ดร.ศักดา พริงลำภู หัวหน้าศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพประยุกต์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ศรีสุดา ศรีบัณฑิตกุล คุณนวลพรรณ นิยมคำ และอาจารย์ธีระรัตน์ บริพันธ์กุล ที่ได้ให้ความกรุณาในการให้คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้และขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานหอพัก คุณสุทธาทิพย์ วรรณกุล คุณเสาวลักษณ์ สุภา และ คุณพรณี บุญแรง ที่ได้เอื้อเฟื้อสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลและให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ ในการทำวิจัยด้วยดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณเพื่อนที่ปรึกษา ที่ได้สละเวลาและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณพี่น้องชาวจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว รหัส 51 ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สาขาวิชาที่คอยให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณย่า คุณอา บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ที่คอยเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ให้ความรัก และให้การสนับสนุนทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยด้วยดีมาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณย่า คุณอา บิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่ประสิทธิประสาทวิชาและให้การอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่เคยเกื้อหนุนและให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยด้วยดีมาโดยตลอด

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์   การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้เขียน   นางสาวนิศากร หวลจิตร

ปริญญา   ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ เขียนงาม	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุมาพร วงษ์บูรณาวาทย์	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

250103

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา(Research and development) เพื่อหารูปแบบกิจกรรมการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับนักศึกษาหอพักของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาหอพักระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการกำหนดคุณสมบัติของเพื่อนที่ปรึกษา รับสมัครเพื่อนที่ปรึกษาในหอพัก และตรวจวัดคุณสมบัติเบื้องต้นของเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเพื่อนที่ปรึกษาในหอพัก ผู้วิจัยได้จัดอบรมเพื่อนที่ปรึกษา 10 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง โดยใช้กิจกรรมเล่าสู่กันฟัง กิจกรรมรู้ทันธรรมชาติของปัญหา กิจกรรมรู้ทันภัยของวัยรุ่น กิจกรรมถูกใจใช่เลย กิจกรรมคุณเป็นเพื่อนประเภทใด กิจกรรมรู้จักตนเอง เข้าใจผู้อื่น สื่อสารด้วยทักษะ กิจกรรมเสริมหลักการและเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเพื่อน กิจกรรมย้ำทักษะการให้คำปรึกษาสำหรับเพื่อน กิจกรรมทวนซ้ำขั้นตอนการให้คำปรึกษาเพื่อนและการบันทึกผลการให้คำปรึกษา กิจกรรมสร้างสติปัญญาในการจัดอบรมแต่ละครั้งสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับ ความหมายของการให้คำปรึกษา หลักการสำคัญของการให้คำปรึกษา กระบวนการปรึกษาทางจิตวิทยา ลักษณะของการให้คำปรึกษา การจัดบริการให้คำปรึกษา ทักษะในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการให้คำปรึกษา และคุณสมบัติของผู้ให้คำปรึกษาที่ดี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกประสบการณ์ทำกิจกรรม แบบบันทึกใบงาน แบบประเมินของแต่ละกิจกรรม แบบบันทึกการให้คำปรึกษา และแบบวิเคราะห์ขั้นตอนการให้คำปรึกษา เมื่อการอบรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยให้เพื่อนที่ปรึกษาได้ทดลอง

ปฏิบัติให้คำปรึกษาเพื่อนในหอพัก มีการติดตามประเมินผล เมื่อครบกำหนดเวลาของการให้คำปรึกษา ได้จัดสนทนากลุ่มย่อยเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับความรู้ ประสบการณ์ ประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นเพื่อนที่ปรึกษา และรายงานผลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเพื่อนในหอพักพร้อมถอดบทเรียน สำหรับผลการวิจัยมีดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นเพื่อนที่ปรึกษาชาย 6 คน และเพื่อนที่ปรึกษาหญิง 5 คน เพื่อนที่ปรึกษาอายุ 21 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.5

2. ภายหลังจากเข้ารับการอบรม เพื่อนที่ปรึกษามีคะแนนวัดแววคุณลักษณะเพื่อนที่ปรึกษาที่เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. รูปแบบกิจกรรมการให้คำปรึกษาในหอพักควรเริ่มต้นจากการกำหนดคุณสมบัติเพื่อนที่ปรึกษา ประชาสัมพันธ์เพื่อรับสมัคร คัดเลือกโดยใช้แบบวัดแววคุณสมบัติเพื่อนที่ปรึกษา อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ทดลองปฏิบัติจริง จัดสนทนากลุ่มย่อยเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับความรู้ ประสบการณ์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นเพื่อนที่ปรึกษาพร้อมทำการถอดบทเรียน เพื่อให้ได้วิธีการให้คำปรึกษา ขั้นตอนการให้คำปรึกษา สถานที่ในการให้คำปรึกษา และรูปแบบการให้คำปรึกษาที่สอดคล้องต่อความต้องการและช่วยแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาหอพักได้

Thesis Title   Development of a Peer Counseling Model for Dormitory Students in Chiang Mai University

Author   Miss Nisakorn Hounjid

Degree   Master of Education (Educational Psychology and Guidance)

Thesis Advisory Committee

Asst. Prof. Dr. Nongluck Kienggam	Advisor
Asst. Prof. Umaporn Wongburanavart	Co-advisor

ABSTRACT

250103

This research aimed to research and develop finding of suitable Peer Counseling Model for Dormitory Students in Chiang Mai University. The target group is dormitory bachelor degree student of Chiang Mai University. The samplings are selected from peer counselors by their qualifications. By recruiting and perform basic assessment of dormitory peer counselors in order to measure their required performance. The researcher provided them the 2-hour of 10 seminars for the Sharing experience among group, Realizing the nature of problem, Realizing the teenager risk, Choose the most likely thing, What kind of friend do you do?, Know yourselves & others by skilled communication, Stimulate peer counseling skill, Review the peer counseling process and result recording, Build up mind chain. In each seminar are added up the counseling meaning, major counseling methodology, Psychological counseling process, Counseling type, Counseling advisory, Counseling skills, Counseling suggestion and the good counselor qualifications. The tools for data collection method are the record of student activity experiences, the activities record, the activity evaluations, the record of problem solving and counseling process analysis. When finished the seminars, the counselor will trial counseling to their friend in their dormitory.

There is a result evaluation when reaching the time line of counseling schedule by focus group to imply their knowledge, experience, benefit from peer counseling. By reporting the result of dormitory peer counseling and knowledge synthesis, the research results are following:-

1. Counselor sampling group comprise of 6 male and 5 female. The oldest is 21 year old which is 54.5%.
2. After training seminars, they have a statistical significant increasing score of potential peer counseling qualification($P < 0.05.$)
3. The dormitory peer counseling model should start from the counselor qualification, advertise for recruitment, select by potential peer counseling qualification test, seminar to provide the counseling knowledge, practiced by life trial advise, small focus group to reflect the knowledge earning, experience, and their benefit including knowledge synthesis in order to derive the counseling method, counseling process, counseling location and counseling model which matching and able to problem solving to the dormitory students.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์	3
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
วัยรุ่น	6
หลักการสำคัญที่เป็นเจตนารมณ์ในการส่งเสริมให้นักศึกษาทำหน้าที่เป็นเพื่อนที่ปรึกษา	9
การให้คำปรึกษา	9
บริบทของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
กรอบแนวคิด	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	51
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	91
อภิปรายผลการวิจัย	92
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	101
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	102
ภาคผนวก ข แบบพินัยกรรมสิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	103
ภาคผนวก ค ขั้นตอนกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการอบรม 10 กิจกรรม	105
ภาคผนวก ง ใบงาน/เครื่องมือ ของกิจกรรมการจัดการอบรม 10 กิจกรรม	121
ภาคผนวก จ แบบบันทึกการให้คำปรึกษา	142
ประวัติผู้เขียน	145

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	การอบรมเพื่อนที่ปรึกษา 10 ครั้ง	47
2	แสดงจำนวนและคำร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ และคณะ	52
3	ผลการวิเคราะห์คะแนนที่ได้รับจากแบบวัดแววคุณลักษณะเพื่อนที่ปรึกษา ก่อนและหลังเข้า รับการอบรมเป็นรายบุคคล	53
4	ผลการวิเคราะห์คะแนนที่ได้รับจากแบบวัดแววคุณลักษณะเพื่อนที่ปรึกษา ก่อนและหลังเข้ารับการอบรมเพื่อนที่ปรึกษา	54
5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสบการณ์ของเพื่อนที่ปรึกษา	61
6	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขของปัญหา	62
7	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ภัยของวัยรุ่นและวิธีป้องกันภัยของวัยรุ่น	64
8	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการให้คำนิยามความหมายและความสำคัญของเพื่อน	65
9	ผลการวิเคราะห์ว่านักศึกษาเพื่อนที่ปรึกษาเป็นเพื่อนประเภทใด	66
10	ผลการวิเคราะห์ความหมายของมนุษย์ นักศึกษา และเพื่อนที่ปรึกษา	67
11	ผลการวิเคราะห์ความสำคัญของการให้คำปรึกษาเพื่อน	71
12	ผลการวิเคราะห์ทักษะและวิธีการที่ใช้ในแต่ละสถานการณ์	72
13	ผลการวิเคราะห์แบบบันทึกผลการให้คำปรึกษา	73
14	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบบันทึกการสร้างสัญญาใจ	74